

PAUL DEMETS

gastvrouw Sofie Mulders

zondag 8 december 2019 om 10.30 u.
Oranjerie Broeltuin, Broelkaai 6, 8500 Kortrijk

Vlaams
Fonds
voor de
Letteren

Bib **KORTRIJK**

 **SCHOUWBURG
KORTRIJK**

Stad **KORTRIJK**

PROGRAMMA 2019 - 2020

Maria Barnas

zondag 6 oktober 2019 // gastheer Alain Delmotte // Oranjerie Broeltuin

Anton H.J. Dautzenberg

zondag 17 november 2019 // gastheer Karel Alleene // Oranjerie Broeltuin

Paul Demets

zondag 8 december 2019 // gastvrouw Sofie Mulders // Oranjerie Broeltuin

Yoni Van Den Eede

zondag 15 maart 2020 // gastheer Philippe Lepers // Oranjerie Broeltuin

Pieter Boskma

zondag 22 maart 2020 // gastheer Tom Van Imschoot // Boekenhuis Theoria
i.k.v. Memento Woordfestival Kortrijk 2020

'Jonge Gasten' Lenny Peeters & Mustafa Kör

zondag 19 april 2020 // gastheer Piet Devos // Oranjerie Broeltuin

PRIJS EN INSCHRIJVINGEN

vvk € 7 (incl. reservatiekosten) | add € 8 | -26 jaar € 5

reserveren via UiT in Kortrijk, 056 23 98 55

(beperkte plaatsen, drankje telkens inbegrepen)

MEER INFO

www.kortrijk.be/hetpenhuis

www.facebook.com/hetpenhuis

www.schouwburgkortrijk.be

HET PENHUIS

Het Penhuis is aan zijn zeventiende seizoen toe.
We gingen van start in het najaar van 2003.

Het Penhuis wil de ontwikkelingen in de actuele literatuur en filosofie op de voet volgen. De volle aandacht voor artistieke kwaliteit is het uitgangspunt. We willen geen organisatie zijn die zich richt op literatuur- en filosofiekenners. Tegelijk willen we een lage drempel inbouwen en een ruime variatie brengen in het aanbod.

Het Penhuis is een niet-geïstitutionaliseerde vereniging maar nauw verbonden met Schouwburg Kortrijk, openbare bibliotheek Kortrijk en stad Kortrijk. De werking wordt hoofdzakelijk gedragen door vrijwilligers.

Het Penhuis programmeert vijf of zes activiteiten per seizoen op zondagvoormiddag. Er wordt daarbij telkens een dichter, een filosoof of een prozaïst uitgenodigd, die door een gastheer of – vrouw wordt geïnterviewd. Ook het publiek wordt nauw betrokken. Vragen stellen aan de uitgenodigde auteur is altijd mogelijk.

Iedereen is welkom.

Oranjerie Broeltuin, Kortrijk

PAUL DEMETS ° 1966

BIOGRAFIE

Hij is één van onze vooraanstaande dichters en tegelijkertijd een zeer gewaardeerde poëzierecensent voor De Morgen , Awater en Ons Erfdeel.

Hij is een betrokken interviewer en scherpzinnige essayist. Hij is deeltijds gastdocent aan de Hogeschool Gent en deeltijds assistent aan de Universiteit Gent.

Hij publiceert met mondjesmaat. Zijn reputatie als dichter berust op drie opgemerkte bundels: *De papegaaienziekte* (1999), *De bloedplek* (2011) en *De klaverknoop* (2018).

Zijn eerste bundel werd genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs en bekroond met de Prijs voor Letterkunde van de provincie Oost-Vlaanderen. Voor *De bloedplek* ontving hij de Herman De Coninckprijs. Daartussen publiceerde hij *Vrees voor het bloemstuk* (2002) en *De wereld van Jan Fabre*.

In november 2019 ontving hij de prestigieuze Jan Campert-prijs voor zijn poëziebundel *De Klaverknoop*.

Momenteel zijn er twee bundels in voorbereiding die zullen verschijnen in 2020: *De aangelanden* en *De hazenklager*.

Sinds geruime tijd werkt hij aan de biografie van de dichter, auteur en beeldend kunstenaar Paul Snoek en sinds 2016 is hij plattelandsdichter van Oost – Vlaanderen.

Paul Demets leest voor op Het Tuinfeest, augustus 2019, Deventer © Gie Devos

© fotoarchief Paul Demets

BIBLIOGRAFIE (een keuze)

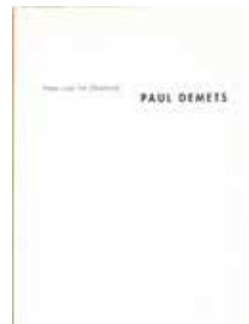
bron: <https://schrijversgewijs.be/schrijvers/demets-paul>

PUBLICATIES

- De papegaaizenziekte, gedichtenbundel, uitgeverij Meulenhoff, 1999
- Vrees voor een bloemstuk , bibliofiele gedichtenbundel, uitgeverij Druksel 2002
- De wereld van Jan Fabre , kunstmonografie, uitgeverij Ludion, 2002
- Behoud de begeerte , bloemlezing door hem samengesteld , uitgeverij Lannoo
- Verzamelde Gedichten van Paul Snoek (2006) & Eddy Van Vliet (2007), medewerking aan beide edities.
- De bloedplek, gedichtenbundel, uitgeverij De Bezige Bij Amsterdam, 2011
- De klaverknoop , gedichtenbundel , uitgeverij De Bezige Bij Amsterdam, 2018)
- Nieuwe gedichtenbundels in voorbereiding, uitgeverij De Bezige Bij Amsterdam, voorjaar 2020

BEKRONINGEN EN NOMINATIES

- De Lode Baeckelmansprijs voor een aantal gedichten uit de Papegaaizenziekte , 1997
- Genomineerd voor de C. Buddingh'prijs voor De papegaaizenziekte, 1999
- Prijs voor Letterkunde van de Provincie Oost-Vlaanderen voor De papegaaizenziekte , 2001
- Herman de Coninckprijs voor De bloedplek, 2012
- Sinds 2016 Plattelandsdichter van Oost – Vlaanderen
- Jan Campertprijs 2019 voor De Klaverknoop

Raadpleeg zeker eens de online catalogus van de Kortrijkse (buurt)bibliotheken om nog ander werk over en door Paul Demets te ontdekken: <http://kortrijk.bibliotheek.be>.

DE KEUZE VAN... GIE

Paul Demets schrijft helder – geformuleerde en intrigerende poëzie. Poëzie is voor hem een vrijplaats. Zijn gedichten bedienen zich niet van een snelle woordhap of vondst. Hij onttrekt zich daaraan door de nodige tijd te nemen om te formuleren. Zonder daarbij de banden te verbreken met de taal die we dagelijks hanteren.

Poëzie kan voor hem een speelruimte zijn waarin de dichter de betekenislagen onderzoekt van de taal in al haar gebieden.

Poëzie vereist geen plechtstatige taal maar kan zich ook bedienen van een rijk- gekleurde spreektaal. Daardoor wordt de taal niet kleurloos, metafoorloos of zonder nuanceringen te zijn.

Poëzie kan onze waarneming sterk beïnvloeden via de taal en onze beleving aanjagen. Zowel het denken als de verbeeldingskracht kan erdoor worden verruimd.

Hij associeert het poëtische taalgebruik met morele vrijheid. Het loslaten van morele normen kan voor een kunstenaar bevrijdend werken. Het maken van een kunstwerk kan een zoektocht worden naar een nieuwe begeestering.

Hij is altijd gefascineerd geweest door het theater omdat juist in deze kunstvorm de excessen geënceneerd worden met sterke, krachtige beelden.

Het theater is zijn blijvende leerschool als dichter.

Het vinden van de eigen stem, zijn ruime blik gevormd door de belangstelling in andere kunst disciplines, om schrijvend in staat te zijn om het tegen elkaar te laten opklinken van allerlei inhouden, zoals dat in het theater gebeurt, is zijn grote kracht geworden, vooral in zijn laatste bundel.

In zijn poëzie wil hij vooral de wereld in zijn onoverzichtelijkheid en absurditeit laten zien. Daarvoor heeft hij die taal nodig in al haar hardnekkigheid. Hij gebruikt vaak een bedrieglijke vormvastheid om inhoudelijke ontploffingen teweeg te brengen.

Doelbewust gaat hij grenzen opzoeken, of raakvlakken met andere kunstvormen. Hij gaat op zoek naar wat spreekt in hem.

De meeste kunstenaars proberen via hun werk zichzelf te definiëren. ('wie wil ik zijn in deze maatschappij?')

Demets is als dichter een seismograaf. Zijn maatschappelijke betrokkenheid is groot. Hij is een dichter van onze tijd. Daartegenover staat ook zijn individualiteit als mens en als dichter.

Hij ontwaart stapsgewijs de verschillende knopen die hem verbinden met zijn verleden, zijn omgeving en plaatsbepaling.

Hij probeert zijn menselijke tijd vast te houden.

Ieder van ons zit vast aan de maatschappelijke geledingen, waarin hij is opgegroeid, zelfs al leeft hij met de illusie dat hij vrij is.

Eenzijds heb je de duurzaamheid van de dingen en anderzijds de vergankelijkheid van de mensen.

Vastknopen, verbinden is zowel thema als de textuur van zijn gedichten. De verknoottheid van de dingen en de mensen trachten te ontvouwen, maar daarbij ook nieuwe lussen leggen, die intussen het draagvlak zijn gaan vormen van zijn indrukwekkend werk.

Paul Demets is gefascineerd door vorm en constructie. Hij is zich heel goed bewust van de valkuilen die dit kan veroorzaken als men er een teveel van toedient in kunstwerken.

Hij slaagt erin zijn poëzie niet te verstikken omdat hij zijn ambacht kent. Zijn gedichten ademen. Het zijn dynamische momentopnamen.

Die zoektocht omvat ook het ongenoegen over het niet congrueren met de samenleving waarin met opgroeide, het alert zijn voor de buitenissigheden en paradoxen in de samenleving waarin hij zich beweegt.

Zijn werk is een primaire getuigenis van het menselijk bestaan met een indringende visie op de samenhangen, de verknopingen, in leven en cultuur, geschiedenis en samenleving. Dit heeft hem gevormd tot één van onze belangrijkste dichters.

PAUL DEMETS, DICHTER TE VELDE

Het platteland, je moet daar tegen kunnen

bron: www.standaard.be/cnt/dmf20160128_02095411// Sarah Vankersschaever - 30 januari 2016

Nog voor hij was aangesteld, lag de Antwerpse stadsdichter Maarten Inghels deze week al overhoop met zijn stadsbestuur. Een schril contrast met de verstilling die plattelandsdichter Paul Demets uitdraagt. Als tiener ruilde hij Olsene voor het drukke Leuven, maar Roger Raveel en Raoul De Keyser haalden hem terug. 'Wat ik als een gevangenis zag, werd dankzij hen weer een stuk vrijheid.'

In de gang lag een levensgrote boom. Kort genoeg om de voordeur nog haar werk te laten doen, lang genoeg om zich er maanden mee te verwarmen. Een winter lang schoof het koppel de gevelde reus de houtkachel in. Beetje bij beetje, een jaarring per dag. 'Ik vergeet dat beeld nooit', zegt Paul Demets (49). 'Veel armoede op het platteland is verborgen en daardoor onderbelicht. Maar daar, op de buiten, dat was kommer.'

Sinds vrijdag is Demets plattelandsdichter van Oost-Vlaanderen, en hij wil het over verschillende thema's hebben. Niet alleen over geknakt riet en tronken die als gebalde vuisten op de grachten staan, maar ook over armoede, het koude eiland dat het platteland voor sommigen kan zijn en – wel ja, dan toch ook – over de mooie mens die er met de seizoenen samenleeft.

Paul Demets is zo'n mens. Hij woont in het rustige Oost-Vlaamse Olsene en beweegt zich als een satelliet naar de stad, omdat hij als gastdocent verbonden is aan KASK/School of Arts Gent en als praktijkassistent aan de Universiteit Gent. En als hij uitrust van zoveel kilometers tussen dichtbij en ver weg, tussen 'den buiten' en 'den binnen', schrijft hij poëzie. In 1999 debuteerde hij met De papegaaienziekte, voor De bloedplek ontving hij de Herman de Coninckprijs voor poëzie. Gedichten waarin de natuur altijd een rol speelt.

‘De natuur is stuk geschreven’, liet dichter en schrijver Stefan Hertmans zich jaren geleden in een interview ontvallen.

‘We beschouwen het platteland als een idyllisch ideaalbeeld. Maar dat heb ik niet en dus zal ik er ook niet in die clichétermen over schrijven. Op het platteland is het donkerder, kouder en harder dan in de stad. Mensen vergeten dat. Ze projecteren hun dromen op een afgelegen streek, zoals we dat ook met eilanden doen: ze denken dat ze in de rust zichzelf zullen vinden, een stuk ziel herwinnen die ze in de drukte vrezen te zijn verloren. Maar in de ononderbroken verlatenheid van het platteland kun je je verdomd verloren voelen. Het platteland, je moet daar tegen kunnen.’

Wat is de charme van het platteland anno 2016? Het is in de stad dat de samenleving vorm krijgt: het beleid focust erop en in de multiculturaliteit, innovatie en dynamiek toont zich de toekomst.

‘De charme is dat de natuur er nog een uitgesproken stem heeft. In de stad overheerst de mens, maar op het platteland hebben we weinig te zeggen. Natuurlijk, we zaaien en we oogsten, planten hortensia’s binnen het traliewerk van onze tuinen, maar als de grond niet meewil, dan groeit het niet. Ik denk dat het veel mensen om die reden deugd doet om hier te zijn: ze zijn er te gast. Maar behalve een vluchtoord is het ook een plek voor verbeelding: de schaarsheid aan indrukken geeft ons ruimte om na te denken.’

Toen we u vroegen naar een plek op het platteland die jouw verbeelding prikkelt, nam je ons mee naar een huis: Villa Van Wassenhove in Sint-Martens-Latem. Waarom?

‘Omdat dit een plek is die me terugflitst naar mijn jeugd. Het huis is ontworpen door Juliaan Lampens, dezelfde architect die het appartementsgebouw aan zee ontwierp waar ik met mijn ouders op vakantie ging. Mens en natuur komen er samen: het huis bestaat volledig uit beton, maar de bekisting ervan was in hout. Als je goed kijkt, zie je de nerven van de houten planken als een stempelafdruk in het hele huis. Het is een gebouw waarop de natuur vat mag krijgen, kijk maar naar het mos op de muren.’

‘Bovendien staat de villa niet ver van de plaats waar ik ben opgegroeid . Een belangrijk kenmerk van het huis is dat je geen privacy hebt, omdat de slaapkamer en het toilet open ruimtes zijn. Het roept bij mij herinneringen op aan mijn jongere ik die zijn eigen terrein wou afbakenen, en weg wou uit zijn geboortedorp. Als adolescent ben ik uit Olsene vertrokken om Germaanse filologie te studeren aan de KU Leuven. Maar na omzwervingen woon ik er vandaag met mijn vrouw en twee dochters.’

Modeontwerpster Ann Demeulemeester zei ooit: ‘Als je jong bent, wil je de drukte van de stad. Als volwassene heb je die niet meer nodig om te denken dat je leven interessant is.’

Wat deed u terugkeren?

‘Het is moeilijk om daar de vinger op te leggen. Ik herinner me dat ik op een gegeven moment uitgekeken raakte op de kunst van Roger Raveel, die in deze streek woonde en werkte. Ze was te anekdotisch: ik zag er mezelf in rondlopen.’

‘Toen ik in Leuven ging studeren, begon ik mijn geboortestreek minder letterlijk te lezen. Het is waarschijnlijk geen toeval dat ik in die periode ook het meer abstracte werk van Raveel ontdekte, samen met dat van zijn streekgenoot Raoul De Keyser. Dankzij hen ben ik opnieuw de ziel gaan erkennen van de streek en het platteland: de stilte, de seizoenen, het licht. Wat ik als tiener als een gevangenis zag, werd weer een stuk vrijheid. Soms biedt kunst je de omweg die je nodig hebt om terug te keren naar het punt waar je hoort te zijn.’

Wanneer weet je ‘hier hoor ik te zijn’?

‘Dat voel je. Maar ik wil het niet idealiseren. In je geboortedorp blijf je altijd “kind van”. Het is alsof je in de ogen van de mensen nooit opgroeit: ik ben 49, maar sommigen noemen me nog altijd Paultje. (lacht) En ik mis de stad daarom ook: soms zou ik liever anoniemer zijn. Maar misschien is de beste manier om op het platteland te overleven een verlangen naar de stad te blijven koesteren.’

Kun je wel rust vinden in het verlangen om weg te gaan?

‘Ja. Dat verlangen houdt me scherp, het maakt dat ik rustig ben zonder in te dommelen.’

Zijn de mensen die in kleine dorpjes wonen dan ingeslapen?

‘Je merkt gewoon dat de wereld sneller beweegt binnen de stadsmuren. Een deel van de mensen op het platteland teert zo hard op het vertrouwde verleden dat ze goed kennen, dat al het nieuwe dat hun dorp binnenkomt snel als vreemd wordt ervaren en buitengesloten raakt. Dat gaat van mensen tot technologie.’

Verwachten de mensen dat een plattelandsdichter hun dorp zal bewaren?

‘Taal kan de natuur niet redden. Maar ik kan het platteland wel proberen te bezingen als een common ground, als de droomplek die we er graag van maken, de locus amoenus. Als dichter wil ik niet vervallen in nostalgie, want dat is geen gevoel dat we allemaal delen. We hebben niet allemaal hetzelfde verlangen naar hoe het ooit was. Wel delen we een verlangen naar hoe het nooit is geweest en hoe we het graag hadden willen zien. Als een plek waar je naartoe komt om na te denken. En waar je dan op kleine taferelen stoot die je gedachten doorbreken.’

Zoals?

‘Een boer die het graan oogst tot laat in de nacht en de boerin die in de auto zit te wachten, met de standlichten aan. Een koppel dat in het deurgat staat te kijken, godbetert. De mensen die elkaar helpen, want ‘t ene plezier is ‘t ander waard. Maar goed, misschien ben ik daar allemaal te naïef in en zijn de landbouwers hier gewoon jaloers op elkaars hectaren.’

‘Als landschapsdichter zal ik er in elk geval over waken dat het geen eenduidige poëzie oplevert. Ik zal niets of niemand promoten. Al zal ik wel streven naar het herstel van een stuk verloren gegane erkenning. De rol van landbouwers in de samenleving is vandaag te eenduidig ingevuld.’

Ze klagen altijd, maken dat de witte was stinkt, vervuilen het milieu. Alsof ze de oorzaak zijn van al wat misloopt op het platteland. In de stad is het de schuld van de nieuwkomers, op het platteland van de boeren. Niet elke fout hoeft iemands zonde te zijn.'

In de stad zitten we te dicht op elkaar en op het platteland lijden best veel mensen aan eenzaamheid. Wat is de juiste afstand tussen mensen?

'In elk geval niet zoals de burgemeester van Keulen zegt: op een armlengte afstand. Mijn debuutbundel uit 1999 heette De papegaaienziekte. Als papegaaien in gevangenschap te dicht op elkaar zitten, krijgen ze een ziekte waardoor ze naar adem beginnen te happen en bewusteloos neervallen. Dat is ook iets maatschappelijk: als mens hebben we ademruimte nodig. Of dat dan de stad of het platteland is, moet ieder voor zichzelf uitmaken. Mijn criterium is: intimiteit is belangrijk, maar ze mag niet onaangenaam aanvoelen.'

In mei kreeg u een hartinfarct. Als je lichaam je verraadt en het je de dood in de ogen doet kijken, word je dan geen vreemde voor jezelf?

'Voor een stuk wel. Als ik toen niet op een plek was geweest waar een arts me op tijd kon reanimeren, dan was ik er nu niet meer. Zo eenvoudig en banaal is het. Die ervaring heeft me doen inzien dat ik niets voorstel. Dat is een hard besef. Zeker als schrijver, voor wie de ambitie om door het werk te blijven leven zogezegd een belangrijke drijfveer is. Schrijven om te blijven, weet je wel.'

Wat stelt het schrijven voor u dan nog voor, als die drijfveer in vraag wordt gesteld?

'Maar ik geloof absoluut nog in het schrijven. Ik stel mezelf gewoon niet langer centraal. Ik ben in een soort post mortem-staat. Het voelt alsof ik er niet meer toe doe, omdat louter twee handen van een spoedarts gemaakt hebben dat ik nog leef. Het schrijven helpt me wel om door te gaan: om zin te geven aan die betekenisloosheid van mezelf.'

Lukt dat?

'Het is moeilijk. Ik leef nu niet anders dan voor mijn hartinfarct, ik probeer wel alles met een grotere intensiteit te beleven. Lesgeven in KASK in Gent, boodschappen doen, de kinderen ophalen: het leven gaat verder. En buiten gaat de natuur gewoon haar gang, terwijl ik die vergankelijkheid maar geen plaats kan geven. Het voelt alsof ik een achterblijver ben van mezelf.'

Qua desolaatheid kan dat tellen...

'Misschien maakt dat me wel tot een geschikte plattelandsdichter. Ik voel niet de behoefte om mijn eigen ziel op de natuur te projecteren. Ik wil de mensen, de sierteelt, de landbouw, de armoede, de tegenstelling van stad en platteland zelf het woord geven. In die haat-liefdeverhouding tussen stilte en drukte, tussen natuur en mens die soms lijnrecht tegenover elkaar staan, kan ik misschien de facteur spelen. Die dan met zijn klikken en klakken in de gracht rijdt na de jenever te veel. Dat zou fijn zijn.'

Sarah Vankersschaever, 2016

GASTVROUW SOFIE MULDER'S ° 1976

BIOGRAFIE

Sofie Mulders studeerde Germaanse filologie aan de KU Leuven. Ze is freelance journaliste en schrijft voor De Morgen en Knack. Ze schrijft over mensen, maatschappij en cultuur. Verder houdt ze van Brussel, Oostende en het Hageland.

VOLGENDE KEER IN HET PENHUIS

YONI VAN DEN EEDE

zondag 15 maart 2020 // Oranjerie Broeltuin

Yoni Van Den Eede is techniek - en mediafilosoof, vooral actief als Postdoctoraal onderzoeker van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) aan het Centrum voor Ethiek en Humanisme (ETHU), het centrum Leo Apostel (CLEA) en het Media en Society (CEMESO) aan de Vrije Universiteit Brussel.

Hij doet onderzoek naar de filosofie van technologie, mediatheorie en media-ecologie, met de nadruk op fenomenologische, culturele, existentiële en politieke thema's. Hij is de auteur van *Amor Technologiae: Marshall McLuhan als Philosopher of Technology* (2012), *Mens en media. Van Marshall McLuhan tot een hedendaagse filosofie van media en technologie* (2014) en *Vanzelf. Tegen het efficiëntiedenken en de doelmatigheidscultuur*.

met gastheer Philippe Lepers

© VUB CEMESO

REDACTIE
Piet Devos & Gie Devos
info@pietdevos.be // giedevos@skynet.be

reacties en suggesties zijn welkom

openbare bibliotheek
Leiestraat 30 - 8500 Kortrijk
056 27 75 00 - bibliotheek@kortrijk.be
www.kortrijk.be/bibliotheek